

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ, ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
І КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ
ПРИ ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ ТА ТУРИСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

Куделя Людмила,

викладач вищої категорії,

Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування

Національного авіаційного університету,

м. Київ, Україна

[L. Kudelia@ukr.net](mailto:L.Kudelia@ukr.net)

***Анотація.** Актуальність статті обумовлена модернізацією освіти, де одним з напрямків є якість знань, пов'язана з підвищенням ефективності навчання з географії та туристичних дисциплін. Визначена система не забезпечує таку ефективність навчання, у результаті губиться інтерес до предмета, знижується рівень знань. Одним із шляхів рішення цієї проблеми є використання інтерактивних методів навчання та інноваційних технологій, спрямованих на розвиток студентів. Модернізація та інформаційно-технологічний прогрес суспільства зумовили використання інформаційних комп'ютерних технологій у процесі вивчення туристичних дисциплін.*

***Ключові слова:** педагогічна технологія, інновація, інформатизація, інформаційно-комп'ютерні технології, індивідуалізація навчання, інтерактивність*

***Annotation.** The relevance of the article is due to the modernization of education, where one of the directions is the quality of knowledge associated with increasing the effectiveness of teaching geography and tourism disciplines. The defined system does not ensure such an effective learning, as a result of which interest in the subject is lost, the level of knowledge decreases. One of the ways to*

solve this problem is the use of interactive teaching methods and innovative technologies aimed at the development of students. Modernization and information-technological progress of society led to the use of information and computer technologies in the process of studying tourism disciplines.

Key words: *pedagogical technology, innovation, informatization, information and computer technologies, individualization of learning, interactivity*

Професійна освіта створює всі необхідні умови для навчання майбутнього фахівця, який відповідав би сучасним вимогам. Успішно функціонувати в умовах інформаційного суспільства зможуть лише ті фахівці, які володіють необхідними знаннями для орієнтації в інформаційному просторі. За останні роки в Україні визначились нові пріоритети розвитку освіти і, відповідно, розпочався складний процес її модернізації з урахуванням потреб сучасного інформаційно-технологічного суспільства. Інтеграція України в Європейський, світовий простір актуалізує завдання підготовки нової генерації викладачів, які добре володітимуть сучасними педагогічними технологіями.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1619-р. схвалено Концепцію Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки [5].

Державна цільова соціальна програма розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки спрямована на модернізацію системи професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до сучасних і перспективних потреб ринку праці, міжнародних стандартів і практик для забезпечення реалізації права громадян на якісну та доступну професійну (професійно-технічну) освіту, створення умов для формування і розвитку актуальних професійних компетентностей особи, що необхідні для її успішної професійної діяльності та самореалізації [5].

Проте на сьогодні існують багато дискусійних проблем щодо модернізації освіти, у тому числі з навчання при викладанні географії та туристичних дисциплін. Тому обрана тема є актуальною.

Мета статті – дослідити та внести пропозиції з впровадження інноваційних, інформаційно-комунікаційних і комп'ютерних технологій та засобів навчання при викладанні географії та туристичних дисциплін.

Швидка глобалізація та інтеграція призвела до того, що люди можуть бути мобільними, змінювати проживання у різних містах і країнах, продовжуючи навчання чи роботу. Простота та оперативність комунікацій забезпечує можливість працювати за одними світовими стандартами, здійснювати спільні дослідження та оперативно обмінюватися результатами. У формуванні професійних знань студентів коледжу дистанційна освіта відіграє надзвичайно важливу роль. Ефективне використання комп'ютерних телекомунікаційних технологій доводить, що вони нині є найефективнішою системою навчання, спроможною забезпечувати реалізацію вимог Державного стандарту професійно-технічної освіти. Використання комп'ютера в процесі навчання сприяє підвищенню зацікавленості та загальної мотивації навчання завдяки новим формам роботи і причетності до науково-технічного прогресу. Комп'ютер як об'єкт вивчення використовується при викладанні предметів та як засіб навчання часто використовується викладачами спецпредметів. Навчання предметів професійного спрямування оптимізується використанням навчальних відеоматеріалів. З розвитком комп'ютерних технологій дедалі більше педагогів професійного навчання використовують відео- і мультимедійні матеріали у своїй професійній діяльності. Такі засоби навчання забезпечують «методичну мобільність» педагога професійного навчання у викладанні предметів професійного спрямування та сприяють розвитку інформаційно-технологічної культури майбутнього кваліфікованого фахівця.

Суспільство, в якому ми живемо, рішуче вимагає не покірних виконавців, не просто фахівців і, навіть, не слухняних відмінників, а творчих людей з широким кругозором. Вони мають уміти виходити за межі «фахового коридору», самостійно та неординарно мислити, не боятися порушити стереотипи, аналізувати явища у природному і суспільному середовищі [6].

Розв'язання цих актуальних проблем можливо лише на основі широкого запровадження нових педагогічних технологій, спрямованих на всебічний розвиток студента. Найбільш ефективними є підходи, які спрямовані на те, щоб залучати їх у активне, спільне і засноване на критичному аналізі навчання. Інтерактивні педагогічні форми і методи включають у себе спільну групову роботу, дебати, моделювання, рольові ігри, дискусії, індивідуальні й групові творчі роботи. Ці методи навчання не тільки підвищують інтерес студентів до фахових предметів, але й забезпечують глибоке засвоєння змісту, вироблення навичок і відданість загальнолюдським цінностям.

Навчання молоді є складовою суспільної діяльності, тому застосування новітніх інформаційних технологій у галузі освіти зумовлене двома чинниками. З одного боку, це необхідність підготувати студента до його майбутнього робочого місця, а з іншого - необхідність більш ефективного передавання знань, тобто максимального поліпшення і полегшення роботи викладача. Комп'ютерні комунікації створюють умови для доступу до необмежених масивів інформації, що зберігаються у централізованих базах даних. Це, в свою чергу, надає можливість викладачам максимально повно використовувати наявний запас знань з тої або іншої проблеми, оперативно реагуючи на сучасні досягнення передової педагогічної науки.

Створення та використання інформаційних технологій відіграє особливу роль у сучасному навчальному закладі для формування професійних знань майбутніх кваліфікованих фахівців. Сучасні інформаційні і телекомунікаційні технології, що були створені не для потреб освіти, здійснюють справжню революцію в освіті. Ми вже стали свідками того, як система освіти інтегрується у мережний світ, де нині міцно посіли свої місця засоби масової інформації, реклама, банківська система, торгівля [1].

Система освіти вимагає значних зусиль науковців і практиків, викладачів, методистів і програмістів для створення відповідного програмного забезпечення освітніх програм, інноваційних методик і засобів навчання. Є

здобутки у розробці та практичному впровадженні мережевих технологій, засобів мультимедіа, програмних продуктів в професійно-технічній освіті [2].

Узагальнення результатів вивчення літературних джерел і практичного досвіду розроблення та використання різноманітних технологій навчання для формування професійних знань студентів дозволило виявити суперечності між:

- збільшенням обсягів інформації з предметів та обмеженими можливостями їхнього засвоєння учнями в певні терміни за умов застосування традиційних засобів навчання;

- необхідністю інтенсифікації навчальної діяльності студентів під час використання технологій навчання.

Досвід роботи в коледжі дозволяє на заняттях географії та туристичних дисциплін створити свою систему навчання і тим самим розвивати допитливість студентів, їх природні здібності. Усі використані технології направлені на пізнавальну і творчу діяльність вихованців, вирішують головне завдання – формувати людину з новим рівнем свідомості.

Мета навчальної дисципліни «Географія» - формування у студентів знань теоретичних засад методики навчання географії, професійних педагогічних умінь з проектування навчального процесу з географії, розвиток творчого методичного мислення та особистісних якостей вчителя сучасної школи [7].

Для того, щоб організувати пізнавальну і творчу діяльність студентів на заняттях, необхідно застосовувати у своїй роботі технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу, використовувати сигнальні загадки, які можуть привести до складання конспекту у вигляді знаків, схем, складання опорних схем – «шпаргалок» [8]. Розвиток науки і техніки сприяв появі нових форм навчальної комунікації, новітнім методам розв'язання освітніх завдань. З огляду на це, роль викладача як авторитарного транслятора готових ідей змінилася на коригування інтелектуального і творчого потенціалу студентів. Педагоги прагнуть до зміни змісту, форм і методів навчання, яка спонукає до розробок і впровадження новітніх освітніх технологій. Серед них найперспективнішою видається

інтерактивна технологія. Сутність інтерактивного навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учасників. При цьому викладач і студент – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Організація інтерактивного навчання на заняттях географії передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації.

Отже, інтерактив сприяє формуванню атмосфери співробітництва взаємодії, дає змогу викладачу стати справжнім лідером. Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншими, однієї думки над іншою. Під час такого навчання учні навчаються спілкуватися, критично мислити, приймати обґрунтовані рішення [4] .

Комп'ютеризоване навчання має цілий ряд переваг, серед яких основними є індивідуалізація навчання, можливість визначення глибини і послідовності засвоєння вивченого матеріалу; варіативність його застосування на різних етапах навчання; полегшення процесу сприйняття та запам'ятовування навчального матеріалу; розгалуження послідовності навчання на основі аналізу помилок студента; формування самооцінки студентів та створення умов для їхньої самостійної роботи.

Висновки. Широке впровадження інформаційних технологій, нестандартних уроків, дає можливість досягти дидактичної мети, отримати додаткові можливості для підтримки та спрямування розвитку особистості, творчого пошуку й організації спільної роботи викладача та студента [3]. Такі заняття покращують інтерес до навчання; викликають у дітей зацікавленість; підвищують результативність навчальної роботи; розвивають здатність творити, працювати в команді, а не осміювати тих, хто висловлює свою думку. Застосування інтерактивних технологій, використання різних форм і методів навчання сприяє вихованню вільних, творчих людей, які не бояться працювати.

Список використаних джерел

1. Біла книга національної освіти України: Вид.3 / Т.Ф. Алексеєнко, В.М. Аніщенко, Г.О. Балл [та ін.]; за заг. Ред. В.Г. Кременя; НАПН України. К.: Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 342с.
2. Вітенко І., Марцинишин В. Практичні роботи з географії України. Тернопіль, 1999.
3. Довгань Г.Д. Інтерактивні технології на уроках географії : навч.-метод. посіб. Х. : Вид. група «Основа», 2005. 126 с.
4. Врублевська М.О. Секрети успішного уроку географії : навч.-метод. посіб. Х. : Вид. група «Основа», 2005. 141 с.
5. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки: Схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1619-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 23.01.2023).
6. Куделя Л.А. Використання інтерактивних методів навчання на уроках географії. *IV Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності»*, м. Львів, 21-22 жовтня 2021 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2021. – 62 с. С. 8 – 12. URL: <http://lviv-forum.inf.ua/save/2021/21-22.10.2021/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення 23.01.2023).
7. Лаврук М.М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/%D0%9B%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf> (дата звернення 23.01.2023).
8. Малая О.І. Інтерактивні та ігрові форми навчання на уроках географії. *Географія, краєзнавство, туризм*. 2002. № 3.